



**Aanbevelingen van mensen met  
armoede-ervaring  
voor de politieke partijen in teken van  
de gemeenteraadsverkiezingen 2012  
Erpe-Mere**



Welzijnsschakel Ommekeer vzw  
Sint-Bavoweg 50, Mere  
[info@welzijnsschakelommekeer.be](mailto:info@welzijnsschakelommekeer.be)  
[www.welzijnsschakelommekeer.be](http://www.welzijnsschakelommekeer.be)



## Inhoud

1. Vetrekken vanuit ervaringen van mensen in armoede
2. Samenvatting van onze aanbevelingen
3. Aanbevelingen recht op maatschappelijke dienstverlening
4. Aanbevelingen recht op wonen
5. Aanbevelingen recht op mobiliteit
6. Aanbevelingen recht op cultuur en vrije tijd
7. Aanbevelingen recht op inkomen en werk
8. Aanbevelingen recht op gezondheid
9. Aanbevelingen recht op onderwijs

## 1. Vetrokken vanuit ervaringen van mensen in armoede

Ons even voorstellen : Welzijnsschakel Ommekeer is een vzw uit Erpe-Mere erkend door de Vlaamse Overheid als vereniging waar armen het woord nemen. We zijn lid van het Vlaams Netwerk tegen armoede en zijn ook lid van Welzijnsschakels.

Als erkende vereniging waar armen het woord nemen werken wij rond 6 criteria:

- **De vereniging blijft armen zoeken**  
De verenigingen moet een actieve openheid ten toon spreiden naar andere mensen, waarbij men een extra inspanning doet voor de meest geïsoleerde armen.
- **Armen verenigen zich**  
Armen en niet-armen samenbrengen in een onafhankelijke vzw met het doel armen uit hun maatschappelijk isolement te halen en hun slagkracht te vergroten. In hun werking zijn ze gericht op de samenwerking met andere organisaties en instanties die zich tot kansarmen richten.
- **Armen nemen het woord**  
Het creëren van voorwaarden opdat armen het woord kunnen nemen, met als einddoel een volwaardige gesprekspartner in de samenleving te worden. Daartoe organiseren de verenigingen activiteiten die de kans bieden om deze vaardigheden te ontwikkelen. De armen moeten in de gelegenheid gesteld worden in de eigen vereniging ritme, snelheid en inhoud te bepalen.
- **Werken aan maatschappelijke emancipatie**  
De armen helpen groeien om hun burgerrechten volwaardig op te nemen en de maatschappij bewust maken van de gelijkwaardigheid van armen en niet-armen.
- **Werken aan maatschappelijke structuren**  
De betrokkenheid van armen stimuleren bij het beleid en de evaluatie van de maatschappelijke structuren en de rechtstreekse contacten tussen de armen en de verantwoordelijken in de samenleving bevorderen.
- **Dialogoog en vorming**  
Streven naar solidariteit tussen de armen en de samenleving. Daartoe organiseren de verenigingen waar armen het woord nemen vormingsactiviteiten en zoeken actief partners in de samenleving om kennis over armoede, vanuit de ervaring van de armen, uit te wisselen en misverstanden, vooroordelen en uitsluitinggedrag bloot te leggen.

Onze vereniging wil mensen in armoede samen brengen, sterker maken en armoede structureel aanpakken. We hebben op dit moment een vertrouwensband met meer dan 95 gezinskernen in armoede uit onze gemeente. Aangezien we armoede structureel willen aanpakken, gaan we regelmatig in dialoog met het lokale beleid. We nemen o.a. deel aan het lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie, de regionale werkgroep kansenas/UitPAS, de werkgroep vertrouwenspersonen scholen, de welzijnsraad,...

Op 14 oktober 2012 vinden in ons land de verkiezingen voor gemeenten en provincies plaats. Voor mensen in armoede staat er die dag veel op het spel. Want lokale besturen beschikken over heel wat hefboomen die reële verbeteringen kunnen tot stand brengen in het leven van mensen in armoede. Bovendien vormt het lokale bestuur het meest nabije bestuursniveau: nergens kan beleidsparticipatie en versterking van mensen in armoede beter gerealiseerd worden. Desondanks stellen we vast dat hun belangen maar zelden centraal staan wanneer politieke partijen naar de gunst van de kiezer dingen.

Met de armoede is het niet goed gesteld in ons land. Een beperkte greep uit de cijfers: 10,1% van de Vlaamse bevolking heeft een inkomen onder de armoedegrens, meer dan 100.000 Vlaamse gezinnen kunnen de facturen van hun commerciële energieleverancier niet langer betalen, 29,2% van de alleenstaanden met kinderen stelt gezondheidszorgen uit omwille van financiële redenen. Wie armoede bestempelt als een marginaal fenomeen dwaalt, armoede is doorgedrongen tot grote lagen van onze samenleving. Zelfs een job geeft niet de nodige bescherming tegen armoede.

Als we willen dat maatregelen om armoede te bestrijden ook echt kunnen werken, dan kan dat alleen als mensen in armoede ook hun stem laten horen en deelnemen aan het beleid zodat men niet enkel over hen beslist, maar met hen. Zij weten immers beter dan wie ook wat het betekent om in armoede te leven en iedere dag het hoofd boven water te houden. Zij kennen de dagelijkse overlevingsstrategieën, de voor- en nadelen van maatregelen die armoede moeten bestrijden.

Zij kunnen anders dan technici, vanuit de ervaring van de impact van maatregelen op het leven in armoede, de keerzijde van een nieuwe maatregel aanvoelen. Ze hebben ook de grote wil om te werken aan een betere wereld voor hun kinderen en voor anderen.

De aanbevelingen die we hier formuleren zijn samengesteld door mensen met armoede-ervaring uit Erpe-Mere die we bereiken met onze vereniging. Armoede is complex en bestrijkt alle levensdomeinen. Het is onmogelijk intens te werken rond alle rechten. We werken al jaren rond het recht op cultuur en vrije tijd, onderwijs en gezondheid. Sinds januari 2011 zijn we gestart met het nieuwe thema maatschappelijke dienstverlening ter vervanging van het thema gezondheid.

We hebben ons ook laten inspireren door het gemeenschappelijk memorandum voor de lokale verkiezingen: “De twaalf werken voor gemeenten en OCMW’s : armoedebestrijding als topprioriteit voor de volgende lokale legislatuur” van de sector samenlevingsopbouw, federatie

CAW, het Vlaams Netwerk tegen armoede, welzijnsschakels, Welzijnszorg & Uit de marge. Het memorandum is terug te vinden op onze website.

We willen benadrukken dat het gemeentebestuur en OCMW dagelijks inspanningen doen om armoede aan te pakken in onze gemeente en we ook mogen rekenen op een goede samenwerking.

De aanbevelingen die we hebben geformuleerd vanuit onze groep zijn constructief bedoeld en we hopen dan ook op een positieve dialoog die uiteindelijk zal leiden tot een beter sociaal beleid en een meer menswaardig leven voor mensen in armoede in onze gemeente.



## 2. Samenvatting van de aanbevelingen



### Recht op maatschappelijke dienstverlening

#### **MENSEN IN ARMOEDE ACTIEF GAAN OPSPOREN VIA SIGNAALGEVERS**

- Een groot deel van de mensen in armoede vinden hun weg niet naar de dienstverlening. Signaalgevers (hulpverleners, scholen of leden met armoede-ervaring uit welzijnsschakel ommekeer,... die in contact komen met mensen in armoede) zouden bij een vermoeden van armoede dit kunnen doorgeven aan een veilig en discreet meldpunt. Via huisbezoeken kan men dan aan vertrouwen werken.
- Dit meldpunt zou bestaan uit hulpverleners en mensen met armoede-ervaring.
- Het is belangrijk mensen in armoede te betrekken. Onze ervaring is vooral dat onze leden met armoede-ervaring andere mensen in armoede aanbrengeen.

#### **EEN LAAGDREMPelige INSTAP ALS INSTEK OM MENSEN IN ARMOEDE TE BEREIKEN**

- Via een laagdrempelige instap zoals dorpsrestaurant, een buurthuis, activiteiten van Welzijnsschakel Ommekeer,... kan men op een ongedwongen manier mensen in armoede uit hun isolement halen en vertrouwen opbouwen. In onze gemeente hebben we meer nood aan laagdrempelige activiteiten voor mensen in armoede.

#### **UITBREIDING VAN EEN UNIFORME DIENSTVERLENING VAN HET SOCIAAL HUIS**

- Mensen in armoede willen meer duidelijkheid rond hun rechten en plichten. Door een concreet ondersteuningsaanbod met duidelijke criteria en een open communicatie weten mensen waar ze aan toe zijn. Zo is er een vlottere afhandeling en wordt de dienstverlening toegankelijker. Een goed voorbeeld is de UiTPAS aan kansentariaf in de scholen.
- Noden die leven in onze groep:
  - Groepsaankoop van mazout, electriciteit
  - Recht op vaste tussenkomst voor de aankoop van boeken in het secundair onderwijs bij jongeren met UiTPAS aan kansentariaf
  - Tussenkomst in opleidingen (bv. behalen rijbewijs) die kansen op werk verhogen
  - Groepswerking rond collectieve schuldenregeling

### **BETERE SAMENWERKING TUSSEN DIENSTEN EN TUSSEN GEMEENTEN**

- Een structurele samenwerking tussen OCMW en CAW zorgt voor meer toegang tot de dienstverlening en een betere begeleiding van mensen in armoede. Het OCMW richt zich meer op financiële ondersteuning, het CAW op psychosociale begeleiding. Beiden vullen elkaar aan. De dienstverlening in Aalst wordt op die manier ook toegankelijker. Bv. automatische doorschakeling buiten de werkuren van het OCMW naar de 24 uren permanentie van het CAW (053/77.24.24).
- Samenwerkingsverbanden tussen gemeenten kan de dienstverlening verbeteren en uitbreiden. Goed praktijkvoorbeeld is het UiTPAS-project. Gemeenten kunnen elkaar inspireren.

### **DE LEEFWERELD VAN MENSEN IN ARMOEDE LEREN KENNEN EN KRACHTGERICHT WERKEN**

- Regelmatige uitwisselingsmomenten organiseren tussen sociaal werkers en ervaringsdeskundigen die geen cliënt zijn.
- Een langdurig traject aangaan dat vertrekt vanuit de krachten van mensen in armoede geeft meer kans op een gedragen hulpverlening.

### **MENSEN IN ARMOEDE EEN PERMANENTE STEM GEVEN IN DE ORGANISATIE VAN DE DIENSTVERLENING**

- Als we willen dat de maatregelen om armoede te bestrijden echt werken, dan is het belangrijk mensen in armoede daarin te betrekken. Zodat men niet enkel over hen beslist, maar met hen. Zij ervaren dagelijks de voor –en nadelen van de maatregelen.
- Mensen in armoede kunnen op een opbouwende manier samen helpen aan een betere dienstverlening.



## Recht op wonen

### **MEER SOCIALE HUURWONINGEN**

- De bouw van minimum 140 sociale huurwoningen tegen 2020 via gespreide projecten over de verschillende dorpskernen.
- Sociale woningen aanbieden via een sociaal verhuurkantoor. Potentiële verhuurders (verhuurders van oudere woningen, harder optreden tegen leegstand) actief opsporen.

### **LANGE WACHTLIJSTEN AANPAKKEN VOOR DE ARMSTE GEZINNEN**

- voorrangsregeling invoeren voor de armste gezinnen.

### **MENSEN IN ARMOEDE DIE EEN PRIVATE WONING (VAN SLECHTE KWALITEIT) HUREN ONDERSTEUNEN**

- Actief opsporen van mensen in armoede via signaalgevers en een discreet meldpunt. Vertrouwen opbouwen via laagdrempelige activiteiten (dorpsrestaurant, buurthuis,...). Op deze laagdrempelige activiteiten informeren rond huursubsidies, subsidie dakisolatie,...
- Betere begeleiding bij ongeschikt of onbewoonbaarverklaring door een structurele samenwerking tussen gemeente, OCMW, CAW, Huurdersbond en WZS Ommekeer.
- Het aantal noodwoningen in Erpe-Mere verdubbelen.

### **MENSEN IN ARMOEDE MET EIGEN WONING VAN SLECHTE KWALITEIT ONDERSTEUNEN**

- Rekening houden met de slechte kwaliteit van de woning bij het toekennen van steun.
- Een betaalbare architect ter beschikking stellen voor mensen in armoede.

### **BETAALBARE ENERGIE VOOR MENSEN IN ARMOEDE VIA SAMENAANKOOP**

- Het Sociaal Huis kan een samenaankoop van mazout via spaarsysteem en bijkomende subsidie organiseren.
- Het Sociaal Huis kan een samenaankoop van electriciteit promoten (via Provincie Oost-Vlaanderen).





## Recht op mobiliteit

- 2 maal per week sociaal vervoer (via busje of via vrijwilligerspool) organiseren naar de dienstverlening van de gemeente en het Sociaal Huis.
- Sociaal vervoer organiseren (via busje of via vrijwilligerspool) bij sociale en culturele activiteiten die georganiseerd worden door gemeente of Sociaal Huis.
- Verenigingen financieel belonen die zorgen voor vervoer van mensen die lijden aan vervoersarmoede.



## Recht op cultuur en vrije tijd

### **ER VOOR ZORGEN DAT MEER MENSEN IN ARMOEDE DE UITPAS AAN KANSENTARIEF AANVRAGEN**

- Werken met signaalgevers en een discreet meldpunt
- Een laagdrempelige instap gebruiken voor de aanvraag van de UiTPAS
- Minder administratieve belasting voor de gebruiker : Jaarlijkse verlenging van de UiTPAS via brief en steekproeven.
- Aanvraag van de UiTPAS niet koppelen aan schuldenregeling

### **UITBREIDING VAN HET AANBOD AAN KANSENTARIEF**

- Werk maken van meer sportaanbod aan kansentarief in Erpe-Mere (verenigingen die gebruik maken van de sportinfrastructuur van de gemeente).
- De gemeentelijke subsidie voor de verenigingen koppelen aan de UiTPAS.
- Het aanbod buiten Erpe-Mere van de UiTPAS op dit moment (cinema, CC De Werf en zwembad) uitbreiden naar al het aanbod in Lede, Haaltert en Aalst.

### **SOCIAAL VERVOER STIMULEREN**

- Bij alle activiteiten georganiseerd door de gemeente sociaal vervoer voorzien.
- Verenigingen die sociaal vervoer organiseren een extra subsidie toekennen.

### **OOK REKENING HOUDEN MET MENSEN DIE OP DE RAND VAN DE ARMOEDE LEVEN**

- Het Sociaal Huis, CAW, Welzijnsschakel Ommekeer bereikt ook mensen bij wie het inkomen iets boven de grens van het kansentarief. Het “gewone” tarief is voor deze mensen vaak onbetaalbaar. We zijn voorstander deze mensen ook bij groepsuitstappen te betrekken aan een tussentarief met een vijf beurtenkaart .

### **STRUCTURELE ONDERSTEUNING VOOR TOELEIDING**

- De meeste mensen in armoede zetten uit zichzelf niet de stap naar het cultureel en sociaal aanbod. Onze vereniging bouwt een vertrouwensrelatie op, informeert de mensen en gaat in groep naar het aanbod. Op die manier kunnen mensen “proeven” van het aanbod en kan het een opstap zijn om later zelfstandig de UiTPAS te gebruiken. Deze inspanningen noemt men “toeleiding”. Toeleiding is heel arbeids –en tijdsintensief. We hebben nood aan een structurele ondersteuning om de toeleiding verder te organiseren en uit te breiden.

### **VERENIGINGEN DIE OP EEN INTEGRALE MANIER WERKEN MET DE UiTPAS BELONEN**

- Verenigingen die duidelijk communiceren rond de UiTPAS, die een vertrouwenspersoon aanstellen, die kennismakingsactiviteiten organiseren, die openstaan voor een vorming rond de leefwereld van mensen in armoede, die sociaal vervoer organiseren,... zou de gemeente meer in de kijker moeten zetten en (financieel)belonen.



## **Recht op inkomen en werk**

### **MEER SOCIALE TEWERKSTELLING**

- In samenwerking met CAW, VDAB, vzw De Loods meer sociale tewerkstelling organiseren (sociaal restaurant, kringloopwinkel, buurthuizen,..)
- Sociale tewerkstelling organiseren in samenwerking met de privé-sector.

### **BETERE BEGELEIDING VAN SOCIALE TEWERKSTELLING**

- Niet alleen werk, maar ook andere problemen aanpakken. In samenwerking met de VDAB “werk-welzijnstrajecten” opstarten.
- Het OCMW kan opleiding stimuleren via financiële tussenkomsten.
- Opleiding moet meer geïntegreerd worden in de sociale tewerkstelling



## Recht op gezondheid

- Het Sociaal Huis kan huisdokters aanmoedigen tot het gebruik van de sociaal derde betalingsregeling.
- Investeren in signaalgevers en discreet meldpunt. Laagdrempelige activiteiten gebruiken als insteek om mensen te informeren.
- Vormingen rond de leefwereld van mensen in armoede voor gezondheidswerkers.



## Recht op onderwijs

- Scholen stimuleren om eenvoudig en regelmatig te informeren rond de UiTPAS op school.
- Systematische tussenkomst voor de aankoop van boeken voor het secundair onderwijs voor leerlingen met kansentariaf.
- Pestpreventie op school stimuleren.
- Positieve beeldvorming rond armoede stimuleren op de scholen van Erpe-Mere.
- Studiebegeleiding organiseren buiten de schooluren via gepensioneerde leerkrachten.
- Verdere uitwerking van de schoolcode via overleg met de vertrouwenspersonen en Welzijnsschakel Ommekeer.

### 3. Recht op maatschappelijke dienstverlening

Getuigenis van iemand met armoede-ervaring uit Erpe-Mere:

*“Als ik naar het Sociaal Huis ga is het altijd plannen. We hebben geen vervoer, enkel een brommer. Ik moet eerst een bus nemen naar het station van Aalst en vandaar uit een bus naar het Sociaal Huis. De belbus heb ik nog nooit gebruikt. Als je dan te lang moet wachten om gezien te worden door de sociaal werker, geraak ik niet op tijd terug voor de kinderen. Wat de kansenaspas betreft ben ik content van het OCMW. Je weet waar je aan toe bent en je weet waar je recht op hebt. Om echt mijn verhaal te gaan doen voel ik mij niet genoeg op mijn gemak. Ze kennen mij verhaal en mijn draaglast niet en dat maakt het moeilijker. We verstaan elkaar niet altijd. Ik vraag niet veel hulp! Als ik dan echt met mijn rug tegen de muur sta, vind ik het belangrijk dat er snel een oplossing uit de bus komt , maar dat lukt vaak niet op het Sociaal Huis. Ik ben nu ook onder begeleiding van het CAW. Het CAW neemt contact op met het OCMW en omgekeerd. Ik heb het gevoel dat alles nu veel vlotter gaat. Ik voel mij meer geholpen!”*

*Daisy, Erpe-Mere*

Mensen in armoede hebben altijd en veel problemen en hebben nood en recht op hulp en ondersteuning door de dienstverlening. In onze gemeente is de dienstverlening niet zo groot als in de stad, maar we hebben wel het OCMW, CAW, mutualiteiten, enz... Ondanks de inspanningen vanuit de dienstverlening ervaren de meeste mensen nog steeds drempels om de stap naar hulpverlening te zetten.

Door de hervorming naar het Sociaal Huis verloopt het onthaal met meer respect voor de privacy. Het OCMW betreft Welzijnsschakel Ommekeer in de overlegvergaderingen, waardoor mensen in armoede aan het woord komen en meewegen op het lokaal sociaal beleid. Het OCMW heeft inspanningen gedaan om te werken aan laagdrempeligheid via het opzetten van antennes in de rusthuizen, het seniorenrestaurant en de zitdagen in Welzijnsschakel Ommekeer.

Sinds september 2012 stelt de gemeente ook een locatie ter beschikking van Welzijnsschakel Ommekeer waar we laagdrempelige activiteiten kunnen aanbieden voor mensen in armoede. We benadrukken dat er inspanningen zijn gebeurd en hopen dat de komende jaren deze inspanningen nog meer vorm zullen krijgen en worden uitgebreid.

Aanbevelingen van mensen in armoede uit Erpe-Mere:

**Signaalgevers : mensen in armoede actief opsporen**

Hulpverlening die aan huis komt zoals huisarts of thuisverpleging, het verenigingsleven, scholen, mensen in armoede die actief zijn in Welzijnsschakel Ommekeer, ... kunnen signalen opvangen van mensen in de buurt die mogelijks in armoede leven en deze mensen doorsturen. Uit onze ervaring zijn vooral mensen in armoede het beste kanaal om andere mensen in armoede te bereiken.

In de praktijk gebeurt dit veel te weinig omdat armoede vaak niet bespreekbaar is en/of omdat men de privacy wil respecteren en/of omdat men de reflex niet heeft om door te sturen en/of men niet goed weet naar wie men moet doorsturen.

Deze signaalgevers zouden bij een vermoeden van armoede dit kunnen doorgeven aan een veilig en discreet meldpunt dat bestaat uit hulpverleners en mensen met armoede-ervaring van Welzijnsschakel Ommekeer. Via huisbezoeken zou men dan een vertrouwen kunnen opbouwen en doorverwijzen of begeleiden naar laagdrempelige activiteiten of andere dienstverlening. Omdat de meeste mensen in armoede weigerachtig staan tegenover hulpverlening zijn laagdrempelige activiteiten vaak een betere insteek. Wanneer er dan later vertrouwen is, is doorverwijzing naar hulpverlening in samenspraak vaak wel mogelijk.

Aan de hand van bepaalde gegevens rond risicofactoren waarover de gemeente/OCMW beschikt zouden er ook gerichte huisbezoeken kunnen gebeuren om mensen in armoede actief te gaan opsporen.

Vanuit de welzijnsraad is de onderbescherming aanpakken via signaalgevers, actief opsporen en laagdrempelige activiteiten organiseren voor mensen in armoede voor ons een prioriteit. O.a. een samenwerking met Samenlevingsopbouw waarbij wordt gewerkt rond onderbescherming is te overwegen. Het OCMW van Herzele, een buurgemeente, heeft momenteel zo'n een samenwerking met Samenlevingsopbouw.

**Laagdrempelige instap is een goede insteek om mensen in armoede te bereiken**

Van de 1800 mensen in armoede maakt een aanzienlijk deel geen of weinig gebruik van de dienstverlening omdat ze geïsoleerd leven en/of omdat de dienstverlening niet actief op zoek gaat.

Er zijn te weinig laagdrempelige ontmoetingsmogelijkheden in onze gemeente. Via een laagdrempelige instap (bv. Dorpsrestaurant, buurthuizen, ontmoetingsmomenten in Welzijnsschakel Ommekeer,...) kan men de hulpverlening toegankelijker maken. De maandelijkse zitdag van het OCMW in de gebouwen van Welzijnsschakel Ommekeer tijdens onze laagdrempelige ontmoetingsmomenten (groenten -en fruitverkoop, soepbabbels,...) brengt de hulpverlening dichterbij en niet enkel in noodsituaties.

Uit de praktijk blijkt dat vooral 65+'ers of mensen die leven in eenzaamheid gebruik maken van dorpsrestaurants en buurthuizen. Het is belangrijk er over te waken dat deze initiatieven ook toegankelijk zijn voor mensen in armoede, zeker de mensen die leven in generatie-armoede .

Een laagdrempelige instap via een dorpsrestaurant, buurthuis creëert kansen tot het informeren rond rechten en plichten, mogelijkheden van hulpverlening, kan een basisvertrouwen opbouwen, zorgen voor het vroegtijdig opsporen en opvangen van problemen,...

Het OCMW heeft met succes een seniorenrestaurant opgericht in samenwerking met de rust – en verzorgingstehuizen. Deze inspanningen richten zich echter enkel tot senioren.

### **Uitbreiding van een uniforme dienstverlening van het Sociaal Huis**

Naast de wettelijke verplichte dienstverlening van het OCMW is er de laatste jaren een uitbreiding gekomen van de dienstverlening met de klusjesdienst, seniorenrestaurant, kansenpas, schoolcode,... Er zijn dus al inspanningen gebeurd.

De gezinnen in armoede willen meer duidelijkheid rond hun rechten en plichten via duidelijke criteria, een concreet ondersteuningsaanbod opgemaakt vanuit steeds terugkerende hulpvragen en een open communicatie rond de het ondersteuningsaanbod. Onafhankelijk van bij welke sociaal werker je terecht komt, is het hulpverleningsaanbod op die manier min of meer hetzelfde en hoeft de ondersteuningsvraag niet steeds voor de sociale raad te komen wat zorgt voor een vlottere afhandeling.

Een mooi voorbeeld is de UiTPAS aan kansentarif. Mensen moeten aan bepaalde criteria voldoen en hebben dan gedurende een jaar recht op een betaalbaar cultureel en sociaal aanbod. Een ander goed werkend voorbeeld is de UiTPASwerking op school. De meeste mensen in armoede zijn heel tevreden over deze dienstverlening.

Zo ervaren wij bv. ieder jaar tijdens de winterperiode dat heel wat van onze gezinnen in armoede grote problemen hebben met verwarming en soms letterlijk in de kou staan. Het OCMW zou rond dit probleem een actie/programma kunnen opzetten. Een ander voorbeeld : Het OCMW zou tussenkomsten kunnen voorzien voor cliënten die bepaalde opleidingen willen volgen om hun kans op werk te verhogen. Bv. Het behalen van een rijbewijs om te mogen rijden met een vrachtwagen. Het OCMW zou systematisch kunnen tussenkomen in de aankoop van de boeken voor het secundair onderwijs voor leerlingen met een UiTPAS, enz...

Een steeds terugkerend probleem dat sterk leeft in onze groep is de collectieve schuldenregeling. Het is psychologisch heel zwaar het volledige beheer van je geld noodgedwongen in de handen te moeten leggen van anderen. Mensen hebben het gevoel controle over hun leven te verliezen. Collectieve is soms een noodzakelijk kwaad, maar daarbij komt dat de meeste mensen in armoede vaak in conflict leven met hun schuldbemiddelaar. De communicatie loopt vaak slecht. Mensen krijgen geen systematisch overzicht van wat er

gebeurt met hun geld. Leefgeld wordt plots niet doorgestort waardoor er een noodsituatie ontstaat. Extra levensnoodzakelijke kosten worden niet in acht genomen. Het OCMW/ CAW zou hier een meer bemiddelende rol moeten spelen en het opnemen voor de rechten van het gezin in armoede.

Heel wat mensen met een collectieve schuldenregeling hebben angst om na 5, 7 of 10 jaar plots terug hun geld te moeten beheren. Nazorg is hier belangrijk. In bepaalde OCMW's heeft men met succes een groepswerking opgezet rond collectieve schuldenregeling of andere noden bij hun cliënten. Via een groepswerking waarbij men vertrekt vanuit de binnenkant van armoede kan vertrouwen groeien en kunnen gezamenlijk problemen worden aangepakt. Het is de moeite waard deze piste te onderzoeken.

### **Betere samenwerking tussen diensten en tussen gemeenten**

Het enige aanspreekpunt voor mensen in armoede in onze gemeente blijft het Sociaal Huis. Terwijl het CAW ook een belangrijke rol speelt, maar minder actief is in onze gemeente.

Uit de praktijk ervaren we dat er weinig tot geen structurele samenwerking is tussen OCMW en CAW. Het CAW begeleidt wel mensen uit onze gemeente, maar concentreert haar werking in Aalst omdat armoede daar meer uitgesproken aanwezig is.

Samenwerkingsverbanden tussen CAW en OCMW en andere diensten zijn nodig om de dienstverlening uit te breiden en de onderbescherming weg te werken. Het OCMW richt zich meer op financiële ondersteuning, het CAW op psychosociale begeleiding. Armoede is veel meer dan een geldprobleem. Beiden vullen elkaar aan.

Een concreet voorbeeld van samenwerking zou kunnen zijn : Buiten de werkuren van het Sociaal Huis wordt er automatisch doorgeschakeld naar de 24 uren permanentie van het CAW (053/77.24.24).

Samenwerkingsverbanden met omliggende OCMW's uit Haaltert, Lede en Aalst kan de dienstverlening verbeteren en uitbreiden. Terwijl Aalst met al haar dienstverlening op korte afstand ligt van onze gemeente zijn heel wat diensten niet toegankelijk voor mensen in armoede uit Erpe-Mere.

Samenwerking verruimt de blik, kan inspireren, geeft meer slagkracht en geeft meer kansen aan mensen in armoede uit de regio. Goed voorbeeld is het project van de UiTPAS (vroegere kansenpas), een samenwerking die over de gemeentegrenzen loopt.

Welzijnsschakel Ommekeer zal in de toekomst sowieso meer gaan samenwerken met de welzijnsschakel van Haaltert en Lede. En hoopt ook meer samen te werken met de dienstverlening uit deze gemeenten.

## **De leefwereld van mensen in armoede leren kennen en krachtgericht werken**

Omdat de cliënt in armoede en de hulpverlener in een andere realiteit leven is het meestal een zoektocht om samen tot een haalbare, gedragen hulpverlening te komen.

Armoede knaagt vooral aan de binnenkant van mensen. Mensen voelen zich onmachtig, zijn vaak moedeloos, er is veel pijn en woede, minderwaardigheidsgevoel, schuldgevoel, enz... Uit onze ervaring hebben mensen in armoede op de eerste plaats nood aan een goede en betrokken babbel om zo samen een duidelijker zicht te krijgen op de hulpvraag en de specifieke situatie van het gezin om vervolgens realistische verwachtingen en de mogelijkheden en beperkingen van de hulpverlening te formuleren.

Het OCMW zou regelmatig uitwisselingsmomenten kunnen organiseren met ervaringsdeskundigen die geen cliënt zijn. Waardoor de sociaal werkers de leefwereld, keuzes, prioriteiten... van mensen in armoede beter leren kennen. Welzijnsschakel Ommekeer is steeds bereid deze uitwisselingsmomenten te organiseren.

We zijn ook vragende partij om meer te werken met krachtgerichte hulpverlening.

Omdat gezinnen in armoede zoveel problemen hebben tegelijkertijd en gedurende lange periodes is de aanpak er een van lange termijn, met kleine stappen en met een intense langdurige begeleiding gebaseerd op vertrouwen en dialoog. Een langdurig traject aangaan waarbij men vertrekt vanuit de aangevoelde noden en krachten van de gezinnen in armoede geeft meer kansen op een succesvolle hulpverlening.

## **Mensen in armoede een permanente stem geven in de organisatie van de dienstverlening**

Ondanks de inspanningen ervaren de meeste mensen nog steeds drempels naar de dienstverlening. Sociale druk, slechte ervaringen uit het verleden, vervoersarmoede, de situatie zelf in handen willen houden, enz... houden mensen in armoede tegen de dienstverlening van het OCMW, CAW, mutualiteiten op te zoeken. Hulp vragen is voor iedereen moeilijk, zeker voor mensen in armoede. Vaak zoeken de mensen slechts hulp als er geen uitweg meer is en ze in een acute noodsituatie verkeren die vaak emotioneel sterk geladen is. De mensen verwachten dan een snelle oplossing die er niet altijd komt, wat voor onmacht zorgt zowel bij de sociaal werker als bij de cliënt.

In 2012 en 2013 gaan we een dialoogtraject aangaan, in het kader van onze erkenning als vereniging waar armen het woord nemen, tussen gezinnen in armoede en OCMW, CAW en mutualiteiten om vanuit die dialoog gezamenlijk tot een aantal beleidsaanpassingen te komen. We hopen dat dit kan leiden tot een permanent overleg.



## 4. Recht op wonen

Getuigenis van iemand met armoede-ervaring uit Erpe-Mere:

*“We wachten al twee jaar op een sociale woning , een goede woning op de privé markt kunnen we niet permitteren. Als de huiseigenaars horen dat de waarborg wordt geregeld via het OCMW willen de meesten plots niet meer verhuren. Ze zijn bang dat ze hun geld niet gaan zien of dat hun eigendom zal afgebroken worden. Na lang zoeken, hebben nu een goedkoop huurhuisje gevonden voor 500 euro per maand. Het is er krap en zijn veel mankementen : er is een vochtprobleem op de slaapkamer, enkel glas, het toilet is buiten en we hebben één kookstoof in de living... maar we hebben tenminste een dak boven ons hoofd en met wat verfwerken en creativiteit maken we er een warm nest van voor de kinderen! Ondertussen hopen we op een telefoontje van de sociale verhuurmaatschappij!”*

Karel, Erpe-Mere

Een veilige, zekere en goed geïsoleerde woning is de droom van iedere Belg.

Voor mensen in armoede is een huurwoning vaak de enige optie en dit terwijl er in Erpe-Mere slechts 14% huurwoningen zijn. In Erpe-Mere zijn nog geen 3% van de woningen, sociale woningen. Terwijl er gemiddeld in Vlaanderen bijna het dubbel aantal sociale woningen zijn. Gezinnen staan dan ook minimum 2 jaar op een wachtlijst.

In de praktijk komen gezinnen in armoede vaak terecht in dure private huurwoningen van slechte kwaliteit. Een grote brok van hun laag inkomen gaat naar wonen. Mensen in armoede zijn vaak genoodzaakt op zoek te gaan naar huurwoningen buiten Erpe-Mere, vaak in de stad Aalst. Zonder betaalbare kwalitatieve huurwoningen worden mensen met een laag inkomen stilletjes aan verbannen uit onze gemeente.

In onze gemeente zijn er engagementen om meer sociale woningen te bouwen. Er zijn ook concrete projecten o.a. in Burst aan te gang. Toch is er nog heel wat werk aan de winkel!

### **Aanbevelingen van mensen in armoede uit Erpe-Mere :**

#### **Meer sociale huurwoningen : minimum 140 tegen 2020**

We hebben meestal niet de mogelijkheid om een lening aan te gaan om een sociale woning te kopen, vooral sociale huurwoningen zijn voor ons op dit moment de hoogste nood.

Alle politieke partijen zijn er het over eens dat er nood is aan meer sociale woningen. toch gaat het veel te traag! Tegen 2020 moeten er in Erpe-Mere 140 extra sociale huurwoningen komen zoals voorgenomen door de gemeenteraad.

In Burst zijn er projecten lopende om 33 sociale huurappartementen en 16 sociale huurwoningen te bouwen. Dat zijn in totaal maar 49 nieuwe sociale huurwoningen. De gemeente moet voortrekker zijn om tegen 2020 ten minste aan die 140 extra sociale huurwoningen te komen.

Samen met de sociale woonmaatschappij moeten er nieuwe projecten opgestart worden. Het liefst kleine verspreide projecten in de bestaande dorpskernen. In alle dorpskernen zien we woningen die al jaren leegstaan, soms al in heel slechte staat. De gemeente zou harder moeten optreden tegen leegstand met een leegstandsbelasting. Deze woningen zou men kunnen opkopen en er sociale huurwoningen van maken.

Werken met een sociaal verhuurkantoor is een andere belangrijke piste. Onze gemeente heeft de samenwerking met een sociaal verhuurkantoor stopgezet omdat er geen kandidaat verhuurders zouden zijn. In andere plattelandsgemeenten werkt het systeem van een sociaal verhuurkantoor wel! Waarom niet in Erpe-Mere?

Het lokale bestuur zou actief op zoek moeten gaan naar verhuurders van oudere woningen en hen met voordelen zoals renovatiepremies en zekerheid op huur kunnen overhalen om in dit systeem te stappen. Ook een leegstandsbelasting kan eigenaars aanzetten om te verhuren via een sociaal verhuurkantoor.

### **Lange wachtlijsten aanpakken voor de armste gezinnen**

Mensen in armoede staan jaren op een wachtlijst voor een sociale woning. Dat komt omdat er een tekort is aan sociale huurwoningen maar ook omdat men streeft naar een sociale mix. Onze gemeente zou in overleg een voorrangsregeling kunnen opstellen voor de armste gezinnen (gezinnen met de laagste inkomens,...) door het opstellen van een doelgroepenplan. Dit kan de wachttijden voor de armste gezinnen inkorten.

### **Mensen in armoede die een private woning (van slechte kwaliteit) huren ondersteunen**

Wanneer je een private woning van slechte kwaliteit huurt, aarzelen we meestal om stappen te ondernemen omdat we bang zijn uiteindelijk zonder huurwoning achter te blijven. We hebben in het verleden nogal vaak slechte ervaringen gehad. De regelgeving kennen we niet altijd en die is veel te ingewikkeld.

Een betere samenwerking tussen gemeente, OCMW, CAW, Huurdersbond, en welzijnsschakel ommekeer kan er voor zorgen dat huurders beter worden begeleid. Zeker als er een procedure wordt opgestart voor ongeschikt of onbewoonbaarverklaring hebben mensen in armoede nood aan een vertrouwensband en zekerheid op een oplossing.

Het is aan het OCMW om mensen een noodoplossing aan te bieden. De twee noodwoningen die op dit moment beschikbaar zijn voor 19,000 inwoners is te weinig. Wij vragen een verdubbeling van het aantal noodwoningen.

Informatie rond huursubsidies, subsidies voor dakisolatie, onbewoonbaarverklaring,... komt nog te vaak niet bij mensen in armoede terecht omdat deze mensen vaak niet worden bereikt. Mensen in armoede leven meestal sterk geïsoleerd en zoeken minder hulp op. Een prioriteit die altijd terugkomt is dat we samen inspanningen moeten doen om actief mensen in armoede te gaan opsporen (zie recht op maatschappelijke dienstverlening).

### **Mensen in armoede die beschikken over een private woning van slechte kwaliteit ondersteunen**

In onze groep zijn er ook gezinnen die beschikken over een eigen woning, maar die is vaak van slechte kwaliteit. Mensen in armoede hebben het geld niet om te isoleren, vochtproblemen aan te pakken of te investeren in dubbele beglazing. Wanneer er wordt bepaald of iemand wel of geen financiële ondersteuning krijgt, is een eigen woning vaak één van de criteria die mensen weerhoudt van ondersteuning. Onze mensen vragen of er ook kan gekeken worden naar de kwaliteit van de woning.

Mensen uit onze groep vragen of er een architect goedkoop ter beschikking kan gesteld worden voor mensen in armoede.

### **Betaalbare energie voor mensen in armoede via samenaankoop**

Iedere winter herhaalt zich hetzelfde probleem in onze groep. Heel wat mensen kunnen geen mazoutvoorraad opslaan en zitten letterlijk in de kou. Mensen zitten in een noodsituatie en willen dan een snelle oplossing. Via het OCMW kan er dan wel naar een tijdelijke oplossing gezocht worden maar dat vraagt tijd en lost het probleem niet op.

We zijn vragende partij om vanuit het OCMW een samenaankoop te organiseren voor mazout. Via een maandelijks spaarsysteem en een bijkomende subsidie voor gezinnen in armoede die in het systeem stappen, zouden we kunnen vermijden dat er jaarlijks gezinnen zijn met kinderen die dagenlang zonder verwarming zitten.

Er is dit jaar ook een samenaankoop van electriciteit en gas georganiseerd vanuit de Provincie Oost-Vlaanderen. Voor zover we weten is in onze beweging niemand die daar heeft op ingeschreven.

Ook hier is er nood aan informatie en worden de meeste gezinnen in armoede niet bereikt. Samenwerking tussen de welzijnsdiensten en actief zoeken naar gezinnen in armoede is ook hier de boodschap.

## 5. Recht op mobiliteit

Getuigenis van iemand met armoede-ervaring uit Erpe-Mere:

*“Als je geen vervoer hebt dan zit je altijd in de problemen! Ook al hebben we een Uitpas, naar de avondvoorstellingen van de cinema of het cultureel centrum gaan in Aalst met de bus is geen optie. Vanaf 21u is er geen openbaar vervoer meer! Tussen de verschillende deelgemeenten van Erpe-Mere zijn er geen goeie verbindingen. Zowel voor de dokter, de sociaal werker van het Sociaal Huis of de ziekenbond is geen eigen vervoer hebben niet altijd gemakkelijk zeker als je minder goed te been bent of je hebt kleine kinderen. Altijd hulp vragen voor vervoer doen we ook niet graag. Als je geen eigen auto hebt dan is alles moeilijker, het vraagt veel organisatie, dan blijf je gewoon meer thuis met je problemen en kom je minder onder de mensen. “*

Carla, Erpe-Mere

Op het platteland is niet beschikken over je eigen vervoer een groot risico om verder af te glijden in de armoede. Je niet kunnen verplaatsen leidt tot sociaal isolement, je wordt afgesloten van de buitenwereld, het sociaal leven en de dienstverlening.

De plaatselijke winkel sluit en bankfilialen verhuizen naar de grotere dorpskernen. Dienstverlening wordt vaak afgebouwd in de kleine dorpen. Bejaarden die in armoede leven en minder mobiel zijn, raken meer en meer geïsoleerd. Maar ook jonge gezinnen in armoede die lijden onder vervoersarmoede hebben minder toegang tot hulpverlening en raken moeilijk aan werk door niet mobiel te zijn.

Over geen eigen vervoer beschikken is een probleem in een landelijke gemeente als Erpe-Mere. Openbaar vervoer tussen onze deelgemeenten is beperkt en op latere uren afwezig. Het systeem van de belbus is ingewikkeld en omslachtig.

De gemeente en sociaal huis voorzien vervoer voor de buitenschoolse opvang in de Bimboli en het seniorenrestaurant. Verenigingen kunnen ook sporadisch gebruik maken van de schoolbus van de gemeenteschool. Via sociaal vervoer zou de gemeente de dienstverlening en haar activiteiten toegankelijker kunnen maken voor mensen in armoede.

Aanbevelingen van mensen in armoede uit Erpe-Mere:

**2 maal per week sociaal vervoer organiseren naar de dienstverlening van de gemeente en sociaal huis**

In Erpe-Mere is alle dienstverlening geconcentreerd in het administratief centrum op Steenberg buiten de dorpskernen. De antennewerking en de zitdag bij Welzijnsschakel Ommekeer worden vaak gebruikt voor de opstart van een dossier, maar de verdere afhandeling gebeurt in het administratief centrum.

Mensen in armoede die lijden aan vervoersarmoede, mensen met een handicap en zieken hebben minder toegang tot de dienstverlening. Voor deze mensen zou de gemeente twee keer per week betaalbaar vervoer kunnen organiseren naar haar diensten.

Het sociaal vervoer zou georganiseerd kunnen worden via een busje of via een vrijwilligerspool.

Dit zou op termijn uitgebreid kunnen worden naar de dienstverlening van het CAW, mutualiteiten en andere diensten.

**Sociaal vervoer voorzien bij eigen activiteiten**

Bij sociale en culturele activiteiten georganiseerd door de gemeente zou er systematisch sociaal vervoer georganiseerd kunnen worden. Zo geeft de gemeente het goede voorbeeld en krijgen gezinnen met vervoersarmoede meer toegang tot de activiteiten.

**Verenigingen belonen die zorgen voor vervoer van mensen die lijden onder vervoersarmoede**

Sociale, culturele en sportieve verenigingen die werken met de UiTPAS en die zelf sociaal vervoer organiseren zouden daar een beloning voor kunnen krijgen onder de vorm van een subsidie.



## 6. Recht op cultuur en vrije tijd

Een getuigenis van iemand met armoede-ervaring uit Erpe-Mere:

*“We nemen niet altijd deel aan het verenigingsleven omdat het voor ons vaak financieel niet haalbaar is. Er is niet enkel het inschrijvingsgeld, maar er zijn ook bijkomende kosten zoals aangepaste kledij, materiaal of iets drinken. We moeten wikken en wegen om onze rekeningen te betalen en dan komt vrije tijd nogal eens vaak op de laatste plaats! We zijn door de jaren heen ook in een isolement terecht gekomen. Zeker als alleenstaande moeders gaat al je energie naar de kinderen of wanneer je door gezondheidsproblemen steeds afhankelijk bent van anderen voor vervoer kom je minder en minder buiten. Meestal kom je in een vereniging terecht doordat je iemand kent die er al actief is en je meeneemt. Als je niemand kent in een vereniging is het niet evident die eerste stap te zetten, zeker niet in een wereld die we niet kennen... Dankzij de kansentas gaan we in groep met de welzijnsschakel naar voorstellingen. In groep voelen we ons sterker en minder bekeken. Vorige maand gingen we nog naar de musical Fiddler on the roof in CC De Werf. We hebben er echt van genoten en hebben samen ook veel plezier gemaakt. Zulke voorstellingen laden je pillen terug op en leert nieuwe dingen en nieuwe mensen kennen!”*

*Karel, Erpe-Mere*

Toegang hebben tot cultuur en vrije tijd is geen luxe maar een recht voor iedereen! Naar een toneelvoorstelling gaan, een beweegactiviteit van de KAV, een carnavalsfeest van de gezinsbond, een fuif in jeugdhuis DIDO of de jeugdbeweging,... zorgt ervoor dat mensen in armoede deelnemen aan het sociale leven. Mensen in armoede dragen altijd een zware rugzak met problemen en hebben ook recht op een verwenmoment voor zichzelf, even weg zijn van de problemen. Op een ontspannen manier tijd kunnen maken voor jezelf en je gezin is zo belangrijk. Aan cultuur en vrije tijd doen maakt mensen in armoede ook sterker. Je leert nieuwe dingen kennen, je leert creatief zijn en opkomen voor jezelf.

Spijtig genoeg ondervinden mensen in armoede heel wat drempels om deel te nemen aan cultuur en vrije tijd in onze gemeente. In Erpe-Mere kunnen mensen in armoede dankzij de UiTPAS aan kansentarief, een soort vrijetijdspas, aan goedkoper tarief deelnemen aan het sociale, culturele en sportieve verenigingsleven binnen en buiten Erpe-Mere. De grote uitdaging voor de kansentas blijft investeren in toeleiding of er voor zorgen dat mensen in armoede hun weg vinden naar het rijkelijke aanbod in en buiten onze gemeente.

### **Aanbevelingen van mensen met armoede-ervaring uit Erpe-Mere:**

#### **Er voor zorgen dat meer mensen in armoede een UiTPAS aan kansentarif aanvragen**

In Erpe-Mere leven ongeveer 1.800 mensen met een verhoogd armoederisico. In 2011 zijn er ongeveer 180 kansentarif uitgereikt. Dit wil zeggen dat een groot deel van de potentiële rechthebbers hun weg niet vinden naar de dienstverlening.

Een laagdrempelige instap zou de UiTPASaanvraag en dienstverlening in het algemeen toegankelijker maken. We denken aan bv. sociaal restaurant, een ontmoetingsmoment met koffie,... De zitdag in WZS Ommekeer zorgt er op dit moment voor dat de mensen in armoede gekend bij WZS Ommekeer gemakkelijker de weg vinden naar de aanvraag of verlenging van de UiTPAS.

Er moeten in de toekomst meer signaalgevers gezocht worden om toenadering te zoeken naar mensen die recht hebben op kansentarif (bv. via CAWRA, via mutualiteiten, via VDAB, via vakbonden,...). Zie ook hoofdstuk " recht op maatschappelijke dienstverlening".

Mensen moeten continue aanvragen indienen bij verschillende instanties. Daarbij moeten ze iedere keer hun verhaal brengen. Door een verlenging via brief (vragenlijst/kopie inkomstenbewijs) hoeft de UiTPASgebruiker zich niet ieder jaar aan te melden op het OCMW. Het OCMW kan een controle uitvoeren op het systeem via steekproeven. Dit systeem wordt gebruikt in Aalst en werkt goed. Dit zorgt voor minder administratieve belasting voor alle partijen.

Een gevoeligheid bij de mensen met kansentarif: We verstaan dat het OCMW de aanvraag van een kansentarif willen koppelen aan de dienstverlening. Het OCMW stelt mensen systematisch schuldenregelingen voor bij financiële problemen. Die koppeling ervaren mensen in armoede vaak als een drempel voor het aanvragen van de UiTPAS. Mensen willen hier zelfstandig en vrij over kunnen beslissen.

Omwille van een tekort aan vertrouwen, zullen mensen vaak hun schuldenlast niet op tafel leggen bij de aanvraag van de kansentarif. Daardoor vallen sommigen uit de boot. De informatie rond schuldenregeling kan wel vrijblijvend meegegeven worden.

#### **Uitbreiding van het aanbod aan kansentarif**

Er is algemeen weerstand om het aanbod aan kansentarif uit te breiden omdat men ten onrechte denkt dat daar een serieus kostenplaatje aan verbonden is. De praktijk toont echter aan dat mensen in armoede weinig gebruik maken van de UiTPAS tot zolang er niet gewerkt wordt rond toeleiding.

## **Lokaal**

Er is weinig sportaanbod uit Erpe-Mere opgenomen in de UiTPAS. Sportverenigingen argumenteren dat hun kosten te hoog liggen. Bij sportverenigingen zou men kunnen werken met een andere verdeelsleutel. Het is wel tegenstrijdig dat sportverenigingen goedkoop gebruik kunnen maken van de sportinfrastructuur van de gemeente, maar niet in het UiTPAS systeem willen stappen.

De gemeentelijke subsidie voor de vereniging kan men koppelen aan de UiTPAS. Op die manier worden verenigingen gestimuleerd om in het systeem te stappen. In Aalst worden alle culturele verenigingen verplicht met de kansenas te werken, willen ze een subsidie ontvangen.

## **Bovenlokaal**

Het uitgangspunt van het pilootproject van de UiTPAS is dat al het aanbod in de regio Aalst, Erpe-Mere, Lede en Haaltert toegankelijk zou zijn voor mensen met kansentarief uit Erpe-Mere. Op dit moment zijn enkel CC De Werf, het zwembad en de cinema's uit Aalst bovenlokaal opgenomen in het aanbod. We horen positieve signalen dat het aanbod volledig zou worden aangeboden maar tot op vandaag (begin september 2012) is de kogel nog steeds niet door de kerk. We vragen dan ook dat de gemeente en OCMW hier rond zo snel mogelijk een positieve beslissing nemen.

## **Sociaal vervoer stimuleren**

Een van de grote drempels is dat mensen over geen vervoer beschikken. Een sociale vervoerdienst kan zowel het culturele, sportieve en sociale aanbod dichterbij brengen en kan ook ingezet worden voor de algemene dienstverlening van de gemeente/OCMW (zie punt recht op mobiliteit).

## **Ook rekening houden met mensen die op rand van de armoede leven**

Bij sommige van de gezinnen die deelnemen aan onze werking is het inkomen met 100 of 200 euro te hoog om recht te hebben op het kansentarief. Deze mensen leven op de rand van de armoede en kunnen de normale prijzen van het aanbod financieel niet aan. De kloof tussen het gewone tarief en het kansentarief is te groot. Het is belangrijk de piste van een tussentarief (bv. halve prijs) te bekijken en deze mensen zo ook de kans te geven op participatie. Men zou dit tussentarief voor vijf voorstellingen kunnen toepassen voor mensen in armoede die bereikt worden door Welzijnsschakel Ommekeer, OCMW, CAW maar die net niet in aanmerking komen voor het kansentarief.

## **Investeren in het informeren van mensen met kansentarief**

Mensen in armoede informeren over de UiTPAS en het aanbod werkt niet via de bestaande kanalen. De meeste mensen in armoede weten weinig rond de UiTPAS en het aanbod. De



informatie moet beknopt, verstaanbaar en op regelmatige basis worden herhaald. Schriftelijke communicatie werkt meestal enkel met ondersteuning van een persoonlijk gesprek.

Er zouden vanuit de gemeente/OCMW structurele middelen kunnen ingezet worden voor het informeren van de gezinnen met kansentariaf via aangepaste kanalen: Via SMS'jes informeren over de activiteiten in de kijker, Tweemaandelijks beknopte brochure (aanbod uit de Uitdatabank halen) toegankelijk voor mensen in armoede toesturen met de post, Een stripboekje met foto's die informatie geeft over de werking van de kaart en de voordelen.

### **Nood aan structurele ondersteuning voor toeleiding**

Heel wat mensen in armoede zullen uit zichzelf de stap naar het aanbod niet zetten. Voor deze mensen is er toeleiding nodig. Een vereniging als welzijnsschakel Ommekeer die een vertrouwensrelatie uitbouwt via persoonlijk contact, in groep deelneemt aan het aanbod, kan mensen aanzetten tot het "proeven" van het aanbod en een opstap zijn om in de toekomst zelfstandig gebruik te maken van de UiTPAS. Deze inspanningen rond toeleiding zijn heel arbeids- en tijdsintensief voor Welzijnsschakel Ommekeer. We hebben nood aan financiële ondersteuning van de gemeente om deze toeleiding verder te organiseren en uit te breiden. Tot zolang er niet wordt ingezet op toeleiding zal het gebruik van de UiTPAS beperkt blijven.

### **Verenigingen die op een integrale manier werken met de UiTPAS stimuleren en belonen**

Verenigingen die actief met de UiTPAS werken zou de gemeente kunnen belonen voor hun inspanningen door ze in te kijker te zetten (een pluim toekennen), een verzilveringspakket toe te kennen, de subsidie te laten afhangen van de inspanningen.

Volgende inspanningen zouden kunnen worden beloond: Verenigingen die duidelijke communiceren rond de UiTPAS in hun infoblad, affiches, ingangsbewijs of bij inschrijving. De verenigingen die de mogelijkheid geven tot het "proeven" van het aanbod (verwelkomingactiviteit, kennismakingsactiviteit, stage, ...). Verenigingen die een vertrouwenspersoon aanstellen voor de gebruikers met kansentariaf en daar open over communiceren. Verenigingen die openstaan voor een vorming rond de leefwereld van mensen in armoede belonen. Verenigingen die sociaal vervoer organiseren.

Welzijnsschakel Ommekeer wil steeds vorming geven aan het verenigingsleven rond armoede en de toegang tot cultuur, sport en vrije tijd.

### **Een stevig lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie**

Het gemeentebestuur, OCMW en Welzijnsschakel Ommekeer hebben een afsprakennota rond vrijetijdsparticipatie. We werken samen in een lokaal netwerk. Het lokaal netwerk wil vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede verdiepen en verbreden.

Komen tot de participatie van mensen in armoede is een werk van lange adem. Er is continuïteit nodig om te komen tot een integraal en duurzaam participatieverhaal.

In ons lokaal netwerk is het niet altijd duidelijk wie de trekkersrol vervult, waardoor de continuïteit soms in het gedrang komt. Er is nood aan afstemming en coördinatie tussen OCMW en gemeentediensten. Uit onze ervaring blijkt dat dit twee identiteiten zijn die vaak nog op zichzelf werken.

De UiTPAS is meer dan enkel financieel toegankelijk maken van het aanbod, dan kan men duidelijk zien aan het gebruik van de pas op dit moment. Er zijn nog veel drempels (sociaal, informatief, praktisch) die mensen in armoede weerhouden tot gebruik van de UiTPAS. Er is nood aan een integrale aanpak van vrijetijdsparticipatie. We moeten de kaart trekken van toeleiding.

Om meer betrokkenheid van de verenigingen te bekomen zou het netwerk twee maal per jaar een overleg kunnen organiseren met de verenigingen die werken met de UiTPAS. Tijdens dit overleg kunnen we samen werken aan het toegankelijk maken van het verenigingsleven voor mensen in armoede en kunnen we directer inspelen op de verzuchtingen van de verenigingen en de gebruikers.

## 7. Recht op inkomen en werk

Getuigenis van iemand met armoede-ervaring uit Erpe-Mere:

*“Je mag niet veralgemenen, er zijn ook mensen in armoede die wel aan het werk zijn. Vaak tijdelijk of via interim, vaak zwaar of vuil werk met weinig zekerheid. Als we gaan werken verdienen we meestal niet veel meer dan de uitkering... het verschil is veel te klein...zeker als je laaggeschoold bent. Wanneer je dan ietsje meer verdiend wordt je snel gestraft en verlies je de kleine voordelen van een te laag inkomen. Als je gaat werken komen er ook heel wat kosten bij. Heb je kinderen dan moet je opvang betalen. Heel wat mensen hebben geen auto, soms enkel moto of niets, terwijl het werk verwacht dat je mobiel bent. We moeten ons flexibel opstellen, maar als alleenstaande moeders met kinderen is dat allemaal niet evident. We voelen ons nochtans goed als we kunnen werken, we komen onder de mensen, we worden gewaardeerd, we voelen ons nuttig, we kunnen onze talenten gebruiken en het geeft hoop op een betere toekomst voor onze kinderen.”*

Denis, Erpe-Mere

Armoede is niet enkel een tekort aan geld, maar een inkomen speelt wel een belangrijke rol. Zonder een degelijk inkomen kan je geen menswaardig leven uitbouwen. 1 op de 10 Vlamingen leeft in armoede of ongeveer 1800 inwoners in onze gemeente.

Vooraf éénoudergezinnen, mensen die moeten leven van een vervangingsinkomen, invaliditeit, gepensioneerd, werklozen lopen een groot risico om in de armoede terecht te komen. Ongeveer 2 op 10 mensen uit deze groep leven in armoede. In Vlaanderen is werk zelf geen zekerheid meer op een waardig leven. 5% van de mensen met werk, kunnen de eindjes niet aan elkaar knopen.

Door een gebrek aan inkomen zijn deze gezinnen verplicht een groot deel van hun energie te besteden aan overleven. De laagste inkomens moeten omhoog, om kansen te geven tot een waardig leven met een hoopvolle toekomst voor de kinderen.

Heel wat mensen in armoede zijn regelmatig aan het werk. Alleen is dat vaak interim werk of een tijdelijk contract. Mensen in armoede hebben net als iedere Belg nood op een volwaardige duurzame job om zo uit de armoede te kunnen ontsnappen.

Onze gemeente doet op dit moment inspanningen via sociale tewerkstelling binnen eigen diensten en het ter beschikking stellen van een WIS-computer waar je werkaanbiedingen kan op terugvinden.

### **Aanbevelingen van mensen in armoede uit Erpe-Mere:**

#### **Sociale tewerkstelling een springplank naar volwaardiger werk**

De tewerkstelling via speciale sociale statuten zoals Art. 60 of web+ worden te vaak enkel aanzien als een manier om mensen terug “in orde” te brengen.

Sociale tewerkstelling kan ook een springplank zijn naar volwaardiger werk. Door te investeren in opleiding, opwaardering van het sociaal werk en een integrale aanpak waarbij naast werk, ook andere sociale problemen worden aangepakt. Als dat gebeurt op maat van mensen met armoede-ervaring dan kan werk zelfs een springplank zijn om uit de armoede te ontsnappen.

#### **Meer sociale tewerkstelling...**

Er is meer sociale tewerkstelling nodig via bv. een sociaal restaurant, kringloopwinkel, ontmoetingshuizen,... Deze initiatieven zorgen niet enkel voor werk, maar zijn ook een laagdrempelige manier om mensen in armoede te bereiken. Dit alles kan in samenwerking met CAW, VDAB, vzw De Loods,...

De sociale tewerkstelling beperkt zich enkel tot de gemeentelijke diensten. Ook de privé-sector heeft een verantwoordelijkheid op dit vlak en moet worden betrokken.

#### **We hebben mensen nodig die samen met ons op weg gaan...**

Een persoonlijke begeleider die met ons een vertrouwen opbouwt en onze problemen kent vinden we belangrijk. Een persoon die ook als tussenpersoon kan werken tussen de werkgever en de werknemer in samenspraak met de persoon in armoede.

Zo'n begeleiding vraagt natuurlijk de nodige investeringen. Een samenwerking met organisaties die veel ervaring hebben met sociale tewerkstelling zoals bv. vzw De Loods kan daarbij helpen.

Vanuit een groepswerking kan het ook heel zinvol zijn ervaringen rond werk te delen en elkaar tips te geven. Steun van een groep, ervaren dat iedereen dezelfde drempels ervaart, samen zoeken naar oplossingen, maakt mensen sterker.

#### **Werk aanpakken samen met andere problemen**

De meeste van onze gezinnen zijn van mening dat er pas echt kan werk gemaakt worden van duurzaam werk als ook hun andere problemen (huisvesting, gezondheid, schulden,...) samen aangepakt kunnen worden. Een integrale aanpak tussen de persoon in armoede, OCMW, CAW, VDAB,... is noodzakelijk om de kansen op (duurzaam)werk te verhogen.

Er moet geïnvesteerd worden in een samenwerking tussen deze verschillende diensten gedurende de periode van sociale tewerkstelling. De VDAB is gestart met “werk-welzijnstrajecten” in heel Vlaanderen. Dit zou ook moeten kunnen in Erpe-Mere.

### **Opleidingen aanmoedigen**

Het OCMW zou financiële tussenkomsten kunnen voorzien voor cliënten die bepaalde opleidingen willen volgen om hun kans op werk te verhogen. Bv. Het behalen van een rijbewijs om te mogen rijden met een vrachtwagen.

Opleiding zou meer geïntegreerd moeten worden in de sociale tewerkstelling.



## 8. Recht op gezondheid

Getuigenis van iemand met armoede-ervaring uit Erpe-Mere :

*“We komen met ons ziekgeld soms niet toe voor onze medicatie. Dan kopen we soms de medicamenten niet. We zeggen dat niet altijd tegen onze dokter. De dokter kan dat dan wel zien aan de bloeduitslagen. Als we de medicamenten niet kunnen kopen voor onze kinderen, dan zeggen we het wel en krijgen we gratis staaltjes. We moeten kiezen, delen, rekenen, een begroting maken voor ons gezin. Als het slecht gaat en we moeten naar het ziekenhuis dan, gaat een groot deel van ons inkomen naar ziektekosten. Bij slechte maanden, laten we de rekening van de elektriciteit liggen. We hebben wel een goede band met onze huisdokter, alles wordt automatisch geregeld via sociaal derde betaler, we hoeven het niet meer te vragen!”*

Griet, Erpe-Mere

Met Nieuwjaar wensen we elkaar steevast een goede gezondheid toe! Toch die goede gezondheid is vaak ver te zoeken als je in armoede moet leven. Mensen in armoede hebben gemiddeld 18 jaar minder gezonde levensjaren en sterven gemiddeld 5 jaar vroeger.

Arm maakt ziek en ziek maakt arm. Mensen in armoede hebben veel chronische ziektes en hebben veel medische kosten. De hoge medische kosten en het lage inkomens zorgen ervoor dat mensen soms medische zorg uitstellen en prioriteit geven aan andere levensnoodzakelijke uitgaven zoals eten of schoolkosten.

Aanbevelingen van mensen in armoede uit Erpe-Mere:

### **Sociaal derde betalerregeling stimuleren:**

Sociaal derde betalerregeling kan in bepaalde situaties niet meer geweigerd worden door de huisarts. In de praktijk is het meestal de patiënt die de sociaal derde betalerregeling zelf moet voorstellen. De gemeente en Sociaal Huis zou de huisartsen meer moeten informeren/aanmoedigen om dit systeem te gebruiken en er open over de praten met de patiënt.

### **Signaalgevers : Mensen in armoede doorverwijzen naar elkaar en uit hun isolement halen**

Kind en gezin, de thuiszorg, thuisverpleging, huisartsen,... komen aan huis bij mensen en worden soms geconfronteerd met armoede. Spijtig genoeg is er onvoldoende de reflex om gezinnen in armoede door te verwijzen naar andere diensten. Vaak durft men niet of weet men niet goed hoe het probleem rond armoede op tafel te leggen bij de persoon in armoede.

We hebben nood aan signaalgevers die met respect en in samenspraak met de mensen in armoede doorverwijzen naar diensten. Werken rond signaalgevers is volgens ons een prioriteit voor de welzijnsraad van Erpe-Mere. (zie ook hoofdstuk : “Recht op maatschappelijke dienstverlening”)

Mensen in armoede hebben echter vaak slechte ervaringen met dienstverlening en hebben nood aan een laagdrempelige instap als bv. sociaal restaurant, buurthuis, Welzijnsschakel Ommekeer. Op dit moment zijn er in onze gemeente te weinig laagdrempelige activiteiten voor mensen in armoede.

### **De leefwereld van mensen in armoede beter leren kennen**

De leefwereld van de hulpverlener en de persoon in armoede is heel verschillend. Welzijnsschakel Ommekeer heeft leden met armoede-ervaring die in dialoog gaan met hulpverleners rond armoede. Zo leren de twee werelden elkaar beter kennen en wordt het probleem meer bespreekbaar. De gemeente zou dergelijke vormingen kunnen aanmoedigen.



## 9. Recht op onderwijs

Een getuigenis van iemand met armoede-ervaring uit Erpe-Mere:

*“Het systeem van de kansenas op school maakt uitstappen betaalbaar en zo hebben we minder zorgen. Hoeveel gaat dat allemaal kosten en hoe gaan we dat betalen zijn minder aan de orde. De bosklassen kosten 120 euro, maar met de kansenas hoefden we maar 40 euro te betalen. Tijdens het infomoment werd er uitleg gegeven over de werking van de kansenas en door de kansenas durven we bij problemen de vertrouwenspersoon aanspreken en zoeken we samen een oplossing. Op onze school zijn er ook minder problemen rond de kosten van turnkledij. De kinderen hoeven geen turnkledij te kopen, de school geeft enkel richtlijnen rond te turnkledij die je moet meebrengen. De kosten van het busvervoer en de middagmalen wegen voor ons het meeste door. Ik betaal iedere maand 62 euro enkel al aan vervoer.”*

Helena, Erpe-Mere

Onderwijs is de springplank om uit de armoede te geraken. Een goede opleiding geeft meer zekerheid op werk en een waardig inkomen. Kinderen in armoede lopen echter vaak een achterstand op en stoppen vroegtijdig met onderwijs. 1 op 8 jongeren verlaat het onderwijs zonder diploma.

Kinderen uit gezinnen in armoede komen op school terecht in de andere wereld van de middenklasse vol regels en structuur. Ouders houden vaak slechte herinneringen over aan hun schoolloopbaan. Kinderen lopen vaak achterstand op, de schoolkosten kunnen zorgen voor achterstallige facturen en vaak is er minder communicatie tussen school en ouders. Kinderen uit arme gezinnen worden vaak anders bekeken en uitgesloten. Bij contact tussen ouders en school is het nog al eens enkel voor slecht nieuws.

De invoering van de kansenaswerking (nu UITPAS), schoolcode onder coördinatie van het OCMW zorgen voor structurele armoedebestrijding. De gezinnen in armoede zijn heel tevreden over de invoering van het kansenas systeem in de scholen. Schooluitstappen zijn toegankelijker geworden.

De gezinnen vinden het een goede zaak dat het OCMW, mits toelating van het gezin, de school op de hoogte brengt wanneer het kansentarieef van toepassing is. De communicatie rond achterstallige facturen verloopt op een respectvolle, discrete manier. De meeste gezinnen staan positief tegenover het aanspreekpunt van de vertrouwenspersoon. De projectweek “Leef je in” en “weekje sober” in het teken van het Europees jaar van de armoedebestrijding hebben gezorgd voor een positieve beeldvorming rond het thema armoede.



Aanbevelingen van gezinnen in armoede uit Erpe-Mere:

Gemeente en OCMW kunnen de scholen nog meer stimuleren om te investeren in informeren rond de UiTPAS. Dit blijft heel belangrijk. Op een eenvoudige en zoveel mogelijke manieren op geregelde basis aan alle ouders informeren rond het bestaan van vertrouwenspersoon, UiTPAS, mogelijkheden tot gespreide betaling,...

Voor de meeste gezinnen in armoede blijven opvang, warme maaltijden, boeken (secundair onderwijs), fruitdagen, naschoolse activiteiten minder tot niet toegankelijk. Het OCMW zou systematisch kunnen tussenkomen in de aankoop van de boeken voor het secundair onderwijs voor leerlingen met een UiTPAS aan kansentariaf.

Heel wat kinderen van gezinnen in armoede hebben de maken met pestgedrag in de klas op school. De gemeente zou systematisch werken rond pestpreventie kunnen promoten op de scholen van Erpe-Mere.

Om het thema "armoede en onderwijs" levend te houden en te zorgen voor een positieve beeldvorming rond armoede zijn wij vragende partij om jaarlijks vorming te geven aan de scholen (directie, leerkrachten, leerlingen vanaf 5<sup>de</sup> studiejaar). Ook hier kan het OCMW, gemeente een stimulerende rol in spelen.

Heel wat kinderen uit gezinnen in armoede hebben nood aan studiebegeleiding buiten de schooluren. De gemeente zou studiebegeleiding kunnen organiseren of stimuleren via vrijwilligerswerk bv. via gepensioneerde leerkrachten en dit in samenwerking met de scholen.

Het overleg tussen de scholen, OCMW en Welzijnsschakel Ommakeer is verder nodig en moet zich vooral richten op het opsporen en omgaan met gezinnen in armoede binnen het schoolverband en de verdere uitwerking en opvolging van de schoolcode.